

פניני באר בשדה

בשדה הפרשה

מתוך התבוננות בפסוקי

פרשת וישלח

111 פסוקים מתוך 154 פסוקי הפרשה, מספרת לנו את סיפורו של יעקב אבינו בהיכנסו שוב בחזרה לארץ ישראל, וזאת אחרי שובו מפדן ארם שם שהה עשרים שנה בעבודת מרעה הצאן בכדי לקבל את רחל ולאה ולהקים את ביתו ישראל עם 4 נשיו, וזאת גם אחרי ישיבתו עוד מקודם לכן בישיבת שם ועבר עוד 14 שנים...

בואו יחד ונתבונן מה עובר עליו, על יעקב אבינו עליו השלום, בחזרתו לארץ אבותיו... וכמה לימוד עצום יש בכל הסיפורים הנפלאים הללו, של התחזקות באמונת אומן בבורא כל עולמים גם כאשר עובר מה שעובר, ועם כל זאת להישאר חזק ותקיף בעמידה איתנה בכל הניסיונות, עד אשר הגאולה והישועה בוודאי בוא תבוא... כי הרי 'מעשה אבות סימן לבנים'... ותורתנו הקדושה היא תורת חיים ללמדנו בינה איך לעמוד איתן וחזק בכל סוגי ניסיונות הזמן...

* * *

יעקב אבינו, בן ה 97... הולך לפגוש לראשונה, מאז שברח מבית אביו ואימו עקב הברכות שלקח במרמה מעשיו אחיו. עשיו רצה אז לנקום בו ולהורגו נפש ויעקב בורח כצוואת אביו ואמו לפדן ארם, כאשר תחילה הוא מחביא את עצמו ל 14 שנים בישיבתו של שם ועבר, ומשם המשיך בבריחתו לפדן ארם.

יעקב עובד שם בנאמנות עשרים שנה ללבן חמיו עד שנולדו לו 11 מילדיו ודינה בתו, ואז הוא קם ובורח מלבן חמיו כמסופר בפרשה הקודמת... יעקב כעת כאשר הוא חוזר לארץ ישראל הוא עדיין חושש מאוד מפני עשיו אחיו.

יעקב יש לו הבטחה מהבורא כל עולמים שישב אותו בשלום אל בית אביו, אבל יעקב מרוב ענוותנותו יודע גם ש'אין הבטחה לצדיקים' והוא חושש 'שמא יגרום החטא'... והוא מתחנן לפני הבורא כל עולמים 'הצילני מיד אחי מיד עשיו פן יבוא והיכני אם על בני'...

יעקב גם משתדל בכל דרכי ההשתדלות לפייס את אחיו עשיו ושולח לו מתנות רבות 'מנחה שלוחה היא לאדוני לעשיו'... הוא גם משתדל להכין עצמו לדרכי מלחמה ומחלק את כל צאצאיו למחנות 'פן יבוא עשיו אל המחנה האחת והכהו והיה המחנה הנשאר לפליטה'...

* * *

ואם לא די לו בכך, הרי שהוא עצמו בגילו המופלג מעביר את כל משפחתו את הנהר, במעבר יבק, ועושה עצמו כל אותו הלילה כגשר ומעבירם אחד אחד... ושוב

נזכיר לעצמנו שיעקב באותו זמן הוא כבר בגיל 97... ואף על פי כן הוא עצמו עושה עצמו כגשר ומעביר במשך כל אותו הלילה את כל רכושו ואת נשיו ואת כל טפיו, שכולם הם בני 7-8 עד בני 13-14...

והנה, הוא נזכר פתאום ששכח פכים קטנים מעבר לנהר... והוא שוב עובר את הנהר, ואז פוגש אותו המלאך של עשיו ועורך אתו מלחמה 'ויאבק איש עמו עד עלות השחר'. וכאשר המלאך מנסה להפילו ארצה אבל 'וירא כי אין יכול לו' הוא בכל זאת מנסה ואז 'ותקע כף ירך יעקב' והוא נשאר צולע עד שעלה השמש ונרפא לו...

עם בני ישראל נוהג מאותו היום, כפי דעה מסוימת בגמרא, לא לאכול את גיד הנשה, ולזכור בכך את המאבק העיקש והמפחיד שהיה לו ליעקב עם שרו של עשיו, לאמור לנו, שעל אף שעשיו וכוחות הטומאה לא יכלו ליעקב, וגם לא יוכלו לבניו וזרעו אחריו בכל הדורות כולם, אבל עדיין יש סכנה גדולה של פגיעה בגיד הנשה, שזה מרמז, על ענייני הניסיונות של פגם הברית, הניסיונות הקשים המרים שהסטרא אחרא מנסה להפיל את נשמות ישראל בכל מיני ניסיונות של 'ירך יעקב', שזה מרמז על ענייני קדושה וטהרה כמובא בספרי הקודש... וגם זה מרמז על ענייני הניסיונות של 'היקום אשר ברגליהם' – 'זה ממונו של אדם שמעמידו על רגליו', שזה מרמז על ענייני 'שיבור תאוות הממון של העשירים' – 'תמכי אורייתא', שהיצר הרע מתגבר מאוד להכשילם לא להפריש מממונם לצדקה בעבור לומדי התורה בישראל כמובא בספרי הקודש.

* * *

אחרי הלילה הקשה והמפחיד הזה יעקב ממשיך בהתקדמותו מול עשיו אחיו, הוא מתכונן לגרוע מכל, בתפלה בדורון ומלחמה... הוא פוגש את אחיו יחד עם הארבע מאות איש אתו... ויעקב ומשפחתו משתחוים לפניו וממשיכים בכל דרך לפייס אותו אחרי שכבר פגש עשיו גם את כל השלוחים שפגשו בו עוד לפני כן יחד עם כל המתנות שיעקב שלח באמצעותם...

ואכן רגשות מעורבים ומעורבבים נמצאים בתוך תוכיותו של עשיו, באותה שעה הוא נופל על יעקב ומנשק אותו, אבל גם שנהא כבושה עדיין מפעמת בתוכו... ויעקב אכן ניצל ממנו... וכשעשיו מבקש ממנו להתלוות אליו, יעקב מתנצל שלרגל הילדים אשר אתו הוא לא יוכל כעת להתלוות אתו 'ואנכי אתנהלה לאיטי ... עד אשר אבוא אל אדוני שעירה'... עשיו אכן ממשיך לשעיר ויעקב ממשיך להתקדם בתוך ארץ ישראל ומתמקם בסוכות ובונה לו בית ולמקנהו עושה סוכות ושם מתמהמה כמעט שנתיים ימים.

* * *

והנה לפתע פתאום בבואו לשכם, נופל על יעקב צרה גדולה ואיומה, בצאת דינה לראות בבנות הארץ, ושכם בן חמור תופס אותה בעל כורחה, ומשדלה בדברים עד אשר קונה את לבה, רחמנא ליצלן.

האחים של דינה כשחוזרים מהשדה ושומעים מה שכאן קרה... עושים לכל יוצאי שער עירו של שכם תרגיל לא פשוט... ומביאים אותם למצב של ביום השלישי למילה בהיותם כואבים והם מתנפלים עליהם והורגים את כל יושבי עיר שכם ומוציאים את דינה אחותם מידי הטמאות של שכם בן חמור...

אבל יעקב חושש שוב, מי יודע מה הדבר הזה יגרום לו ולמשפחתו שרק עכשיו חזרו לארץ אבותיו 'עכרתם אותי להבאישני ביושב הארץ בכנעני ובפריזי ואני מתי מספר ונאספו עלי והיכוני ונשמדתי אני וביתי'... ושוב בחמלת ד' עליו הוא ניצול גם מצרה איומה זו 'ויסעו ויהי חיתת אלקים על הערים אשר סביבותיהם ולא רדפו אחרי בני יעקב'.

* * *

יעקב מקבל נבואה מהבורא כל עולמים להתקדם לכיוון בית אל, שם נגלה לו הבורא כל עולמים בבורחו מפני עשיו אחיו לפני למעלה משלושים שנה... יעקב בונה שם מזבח, ושם גם מציב מצבה ושופך שם שמן רב על המצבה, ומתפלל את תפילתו, והקב"ה מתגלה לו ומבטיח לו שוב הבטחות נצחיות...

ואם לא די לו בכך שיצא וניצל בניסי ניסים גם בבורחו מפני עשיו אחיו וגם בשבתו בבית לבן חמיו וגם משרו של עשיו וגם מהפגישה המפחידה ביותר עם עשיו אחיו... וגם מהצרה האיומה שנפל עליו כרעם ביום בהיר עם דינה בתו וכל מה שעשו בעקבות זה צאצאיו ובמיוחד שמעון ולוי... הרי שכשיעקב מתקדם הלאה ועובר את בית אל, ואז הוא ממשיך להתקדם בתוככי ארץ ישראל וכבר מגיע עד סמוך לאפרתה היא בית לחם, והנה נופל עליו שוב צרה איומה ונוראה, ואשתו האהובה עליו כל כך, היא רחל אמנו, מתקשת בלידתה, בנימין אכן נולד בשלום, אבל רחל עקרת הבית מסתלקת והיא רק בת 36 (או לשיטה אחרת בת 42)... ויעקב קוברה על אם הדרך... ובונה לה מצבה בכדי שיוכלו להכיר את מקום קבורתה אשר על אם הדרך...

והנה יעקב עוד לא יצא מצרה גדולה ונוראה זו של פטירת אשתו האהובה עליו כל כך ובגיל צעיר כל כך... הנה נופלת עליו שוב צרה גדולה ואיומה, בדוגמת סכסוך בתוך בני ביתו, וראובן בכורו תובע עלבון אמו והוא מבלבל יצועי אביו... ומסיר את מיטת יעקב מאוהל בלהה...

אוי! טאטע זיסער וויפל קען מען ליידן.. כמה עוד אפשר לסבול?!...

* * *

ורק אז, רק לאחר כל המכות המופלאות הללו שמספרת לנו התורה הקדושה שקרה ליעקב אבינו מיד בחזרתו לארץ אבותיו, רק אז יעקב מגיע, סוף כל סוף, לבית אביו אשר בממרא קרית ארבע היא חברון... רק לאחר 36 שנים לאחר בריחתו... וחז"ל מגלים לנו שכל הצרות הללו עובר עליו על יעקב על שהוא מנע מעצמו להזדרז ולשוב מהר יותר לבית יצחק אביו...

כמה לימוד עצום יש כאן לכלל הדורות כולם להיזהר ולהישמר ביותר בחיבוב מצוות כיבוד אב ואם...

את רבקה אמו יעקב לא זכה לראות, כי היא נפטרה בגיל 133 שנה כשיעקב היה אז בגיל 99... והיה גם זה אחת מצרותיו שנפלו עליו בזה אחר זה... כאשר השתהה בדרכו בכניסתו לארץ ישראל... והתורה רק רומזת את פטירתה בכך שהיא מספרת לנו על מות דבורה מינקת רבקה אמו, 'ותמת דבורה מינקת רבקה ותקבר מתחת לבית אל תחת האלון ויקרא שמו אלון בכות' – וחז"ל מגלים לנו 'נתבשר

שם באבל שני והוגד לו על אמו שמתה'... כי רבקה שלחה את דבורה לומר ליעקב לשוב לביתו, ואז בדרכו לבית הוריו נפטרה לו גם דבורה המינקת וגם רבקה אמו...

* * *

יעקב זכה שוב, סוף כל סוף, לישוב ליד אביו יצחק ולשמשו שוב כא' שנים (כמעט כמניין השנים שהיה רחוק מבית אביו, מבלי להכליל בתוך זה את ישיבתו והטמנתו 14 שנים בישיבת שם ועבר), עד עת בוא יום פטירתו של יצחק אבינו שעליו הכתוב מעיד 'ויהיו ימי יצחק מאת שנה ושמונים שנים. ויגוע יצחק וימת ויאסף אל עמיו זקן ושבע ימים ויקברו אוו נעשיו ויעקב בניו'.

חברים יקרים, כמה לימוד עצום יש לנו להתבונן וללמוד ממעשה האבות שסימן הוא לבנים אחריהם...

גם להיזהר ולהישמר בכל ענייני כיבוד ואם, כל עוד הם בחייהם, לבוא לפניהם לדבר על לבם ולשמש אותם ולגרום להם נחת רוח...

וגם כמה לימוד עצום יש ללמוד מאבינו יעקב להיות תמיד חזק ואמיץ ותקיף באמונת אומן לא לאבד את התקווה!!! ולא לאבד את האמונה ואת הביטחון ואת הסמיכה וההישענות על רוב רחמיו ורוב חסדיו של הבורא כל עולמים!!! עד אשר ניוושע בכלל ובפרט ברוחניות ובגשמיות בכל הישועות המצטרכות.